

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Doma laukums 8A, Rīga, LV-1939, Latvija, tālr. +371 67221848, e-pasts neplp@neplp.lv, www.neplp.lv

APSTIPRINĀTS

Ar Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes

2024.gada 7.marta lēmumu Nr. 100/1-2

Ziņojuma Nr. 1/6-8

**ZIŅOJUMS PAR ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU
PROGRAMMU UN PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBAS VEICINĀŠANU
2023.GADĀ**

SATURS

IEVADS	3
1.ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PROGRAMMU UN PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA 2023.GADĀ	5
1.1.Televīzija	6
1.2. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pieejamība televīzijā	10
2021., 2022. un 2023.gadā	10
1.3.Pakalpojumi pēc pieprasījuma	13
1.4. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pieejamība pakalpojumos pēc pieprasījuma 2021., 2022. un 2023.gadā	16
1.5. Radio	17
2.CITI PASĀKUMI SATURA PIEEJAMĪBAS VEICINĀŠANĀ	18
SECINĀJUMI	20

IEVADS

Informācijas pieejamība ir viens no **cilvēktiesību pamatprincipiem** – lai personas ar invaliditāti varētu dzīvot neatkarīgi, kā arī pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās, ir nepieciešams nodrošināt pieeju informācijai. Šādas saistības uzliek arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par cilvēku ar invaliditāti tiesībām, kas tajā skaitā noteic stingru **diskriminācijas aizliegumu**. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā (turpmāk arī – EPLL) kopš 2020.gada 1.novembra ir iekļauts 24.¹ pants, kas nosaka: *“Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nodrošina, ka tā pakalpojumi tiek nepārtraukti un pakāpeniski darīti pieejamāki personām ar invaliditāti, un par to reizi gadā ziņo Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei.”* Latvijā elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem (turpmāk arī – EPL) ar likumu nav noteiktas konkrētas kvotas, kas pieejamības jomā noteiktā termiņā, kas būtu jānodrošina.

Lai sekmētu vienotu elektronisko plašsaziņas līdzekļu izpratni par Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma noteiktajām prasībām, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk arī – NEPLP) ir izstrādājusi un apstiprinājusi Vadlīnijas Elektronisko plašsaziņas līdzekļa likuma piemērošanā satura pieejamības veicināšanai elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un pakalpojumos.¹

Ņemot vērā minēto, Padome ir apkopojusi elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto informāciju par plāniem un to realizāciju elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un pakalpojumos par 2021. un 2022.gadu. Ziņojumi par minētajiem periodiem ir pieejami NEPLP tīmekļa vietnē sadaļā “Satura pieejamība” – “Ziņojumi un cita informācija satura pieejamības veicināšanas jomā”.² Savukārt šajā ziņojumā NEPLP ir sagatavojusi apkopojusi par elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu un pakalpojumu pieejamību 2023.gadā. Ziņojumā apkopota informācija par to, kādos veidos un kādā apjomā elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina dažādus pieejamības risinājumus televīzijas programmās, audiovizuālajos pakalpojumos pēc pieprasījuma (turpmāk arī – PPP), kā arī radio programmās.

Ziņojuma sagatavošanā izmantoti EPL iesniegtie ziņojumi par rīcības plānu izpildi 2023.gadā, kā arī EPL sniegtie dati par iepriekšējiem periodiem.

¹ Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes “Vadlīnijas elektronisko plašsaziņas līdzekļa likuma piemērošanā satura pieejamības veicināšanai elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un pakalpojumos.” Pieejams: <https://www.neplp.lv/lv/media/5097/download?attachment>

² Pieejams: <https://www.neplp.lv/lv/zinojumi-un-cita-informacija-satura-pieejamibas-veicinasanas-joma>

SKAIDROJUMI UN SAĪSINĀJUMI

Satura pieejamības nodrošināšanas pakalpojumi – subtitri, surdotulkošana (zīmju valoda), audio apraksts.

Subtitrēšana – rakstveida tulkojuma pievienošana runātam tekstam.

Zīmju valoda – valoda, kas skaņu vietā izmanto žestus, ķermeņa valodu un lūpu formas. Latvijā tiek izmantota latviešu zīmju valoda.

Audio apraksts – ap skaņu celiņu veidoti komentāri, izmantojot pauzes, lai izskaidrotu darbību ekrānā, tajā skaitā aprakstītu varoņus, vietas, kostīmus, ķermeņa valodu un sejas izteiksmes.

Plāns, % gadā – atspoguļo EPL noteikto satura pieejamības mērķi gadā, kas izteikts kā katras televīzijas (turpmāk arī – TV) programmas raidstundu apjoma procentuālā daļa diennakts laikā (24 stundas), neieskaitot reklāmas raidlaiku. Dati norādīti atsevišķi par katru no pieejamības pakalpojumiem.

Plāns, stundas – atspoguļo pieejamības mērķi gadā, norādot stundas (programmām ar nelielu raidlaiku). Dati norādīti atsevišķi par katru no pieejamības veidiem.

Izpilde, % – atspoguļo pieejamības izpildi noteiktā periodā, kas izteikts kā katras TV programmas raidstundu apjoma procentuālā daļa diennakts laikā (24 stundas), neskaitot reklāmas raidlaiku. Dati norādīti atsevišķi par katru no pieejamības veidiem.

Izpilde, stundas – atspoguļo pieejamības izpildi noteiktā periodā, norādot stundas (programmām ar nelielu raidlaiku). Dati norādīti atsevišķi par katru no pieejamības veidiem.

SVOD – abonēšanas PPP

TVOD – transakciju PPP

FOD/AVOD – bezmaksas/reklāmās balstīts PPP

NVOD – pietuvināts PPP

nd – nav datu

vien – vienības

1.ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PROGRAMMU UN PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA 2023.GADĀ

2023.gadā elektroniskie plašsaziņas līdzekļi turpināja veikt pasākumus, lai sasniegtu izstrādātajos rīcības plānos 2022.-2024.gadam noteiktos mērķus satura pieejamības veicināšanai. Ar NEPLP 2023.gada 8.septembra lēmumu ir apstiprināts Ziņojums par elektronisko plašsaziņas līdzekļu pieejamības veicināšanu 2023.gada I pusgadā.³

Apkopotie dati par 2023.gadu liecina, ka daļai EPL izdevies izpildīt un pat pārsniegt rīcības plānos norādītos mērķus, bet ir elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, kuru programmās vai pakalpojumos satura pieejamība mazinājusies. Vienlaikus vairāki elektroniskie plašsaziņas līdzekļi savās programmās tieši 2023.gadā sākusi nodrošināt pieejamības pakalpojumus, tādējādi kopumā veicinot satura pieejamības pakāpenisku palielināšanos.

Turpmāk ziņojumā atsevišķi izdalīti dati par satura pieejamības apjomu elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmās, audiovizuālos pakalpojumos pēc pieprasījuma, kā arī radio programmās. Tāpat katrā no sadaļām iekļauts situācijas salīdzinājums par 2021., 2022. un 2023.gadu.

³ Ziņojums par elektronisko plašsaziņas līdzekļu pieejamības veicināšanu 2023.gada I pusgadā. Pieejams: <https://www.neplp.lv/lv/media/6402/download?attachment>

1.1. Televīzija

No EPL, kas 2023.gadā kopumā izplatīja 40 televīzijas programmas (ar nacionālo (N), reģionālo (R), vietējo (V) vai pārrobežu (P) aptveršanas zonu, t.sk. Latvijā), satura pieejamības risinājumi – lielākoties subtitri – tika nodrošināti 18 televīzijas programmās. Kopumā subtitrētas **42812,04 stundas un tas ir par 185% vairāk nekā 2022.gadā**. Strauju pieaugumu pieejamības pakalpojumu pieaugumā veicināja tas, ka pagājušā gadā vairākās televīzijas programmās saturam tika uzsākta subtitru nodrošināšana 100% apjomā.

Nodrošinātais pieejamības pakalpojumu procentuālais īpatsvars programmā tiek aprēķināts no raidlaika, kas veidojas, no kopējā raidlaika atņemot reklāmas raidlaiku.

Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis	Nr. p.k.	Programma	SUBTITRI			SURDO		
			plāns, %	izpilde, h	izpilde, %	plāns %	izpilde, h	izpilde, %
SIA "Helio Media"	1	360TV (R)	0	1,5	0,02	0	0	0
	2	STV Pirmā (R)	7,5	543	7,75	0	0	0
	3	8TV (R)	49	5077	72,45	0	0	0
SIA "Alise Plus FM"	4	ATV (R)	0	0	0	0	0	0
SIA "Mūzikas Video Kanāls"	5	Latvijas Šlāgerkanāls (R);	0	0	0	0	0	0
	6	Mūzikas Video Kanāls (R)	0	0	0	0	0	0
SIA "Teledistributivn Baltic"	7	Gribu visu zināt! (R)	10	884	10	0	0	0
	8	"Vilks un zaķis" (R)	0	0	0	0	0	0
	9	Mamutēns (R)	0	0	0	0	0	0
	10	Pingvīns (R)	0	0	0	0	0	0
	11	"Multimania" (R)	0	0	0	0	0	0
	12	Movify Kino (R)	100	8760	100	0	0	0
	13	Movify Seriāls (R)	100	8760	100	0	0	0
14	Movify Vēsture (R)	100	8760	100	0	0	0	
SIA "Re MEDIA"	15	ReTV (N)	0,32	300	3,98	0	0	0
AS "TV Latvija"	16	TV24 (N)	1,5	140,6	2	0	0	0
SIA "4.vara"	17	4TV (N)	0,57	51	0,6	0,3	51	0,6
	18	TV3 (N)	2,42	215,5	3,07	0	0	0
	19	TV3 Life (N)	2,49	238,3	3,4	0	0	0

SIA All Media Latvia	20	TV6 (P)	1,42	291,25	4,15	0	0	0
	21	TV3 Mini (P)	0,88	110,5	1,57	0	0	0
SIA "Vidusdaugavas televīzija"	22	Vidusdaugavas televīzija (V)	0,57	4,6	0,09	0	0	0
Biedrība "Create & Develop"	23	TV Jūrmala (V)	0	0	0	0	0	0
SIA "Elektrons&K"	24	Elektrons & K – Info (V)	0	0	0	0	0	0
SIA "Mediastrimš"	25	LRT+ (V)	29,17	4040	50,05	0	0	0
SIA "RigaPictures Company"	26	ITV (P)	0	0	0	0	0	0
SIA "Sport Media Group"	27	KINO1 (P)	0	0	0	0	0	0
	28	SPORT1 (P)	0	0	0	0	0	0
	29	SPORT2 (P)	0	0	0	0	0	0
SIA "FC DYNAMO KYIV TV"	30	FC DYNAMO KYIV TV (P)	0	0	0	0	0	0
SIA "Star TV Group"	31	Star Family	0	0	0	0	0	0
VSIA "Latvijas televīzija"	32	LTV1 (N)	25	2238,31	26,69	10	925,23	11,3
	33	LTV7 (N)	30,5	2396,92	29,27	0,5	92,04	1,12
KOPĀ	18*			42812,04	31**		1068,27	

2022.gada 18.augustā NEPLP pieņēma lēmumu Nr.311/1-2 "Par Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes Vadlīniju elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma piemērošanā satura pieejamības veicināšanai elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un pakalpojumos apstiprināšanu", ar kuru tika grozīti nosacījumi attiecībā uz elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, kuri veido saturu līdz 40 stundām nedēļā, nosakot, ka tiem rīcības plānos ir atļauts nenorādīt ar satura pieejamības pakalpojumiem nodrošinātā satura procentuālo īpatsvaru programmā, bet tiem jānorāda īstenoto piekļuves pakalpojumu apjoms stundās.

Taču vairāku reģionālo EPL uzskaitīto subtitrēto vienību skaits izplatīts ReTV programmā, tādējādi var secināt, ka tās neveido papildu subtitrēta satura vienību apjomu tam, par kuru informāciju sniedz SIA "Re MEDIA".

Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis	Nr. p.k.	Programma (ar nelielu raidlaiku)	SUBTITRI		SURDO	
			plāns, h	izpilde, h	plāns,h	izpilde,h
SIA "Kurzemes televīzija"	34	Kurzemes televīzija (R)	0	0	0	0
SIA "Latgales reģionālā televīzija"	35	LRT (R)	38	16	0	0
SIA "TV KURSA"	36	Skrundas TV (R)	5	5	0	0
SIA "TV Kurzeme"	37	TV Kurzeme (R)	nd	nd	nd	nd

SIA "Vidzemes TV"	38	Vidzemes televīzija (R)	9	12,8	0	0
SIA "Zemgales Reģionālā televīzija"	39	Zemgales TV (R)	1	1	0	0
SIA "TV 9 Pakalni"	40	TV9 Pakalni (R)	nd	nd	nd	nd
KOPĀ	4*			34,8	0	0

*Kopā programmu skaits, kas nodrošina satura pieejamības risinājumus

**Subtitrētais apjoms programmu kopējā attiecināmajā raidlaikā

No elektronisko plašsaziņas līdzekļu iesniegtajiem ziņojumiem secināms, ka 2023.gadā kopumā lielākajā daļā programmu pārsniegti iepriekš EPL rīcības plānos noteiktie satura pieejamības mērķi:

- 1) SIA "Teledistribution Baltic" sniedzis informāciju, ka 2023. gadā trīs programmām satura subtitrēšana nodrošināta **100%** apjomā;
- 2) SIA "Helio Media":
 - izklaides programmā 8TV subtitrēti 72,45% no programmas satura, pārsniedzot plānoto. Vienlaikus jānorāda, ka liela daļa subtitru latviešu valodā tiek nodrošināti tieši saturam krievu valodā;
 - programmā STV Pirmā! 2023.gadā subtitrēts saturs nodrošināts 7,75% apmērā;
 - programmā 360TV nodrošināti subtitri pusotrai stundai satura, lai gan iepriekš subtitrēšana programmā vispār netika plānota.

SIA "Helio Media" ziņojumā norāda, ka izvirzītos mērķus ir izdevies īstenot un piebilst: *"Pie 100% epizožu ir pieejama tekstuāla informācija ar audiovizuālā satura kopējo aprakstu, konkrētās epizodes notikumu aprakstu, identificējošo informāciju (gads, iesaistītās slavenības pēc atslēgvārdiem, žanrs u.tml.). Audio apraksti (līdztekus tekstuālajiem aprakstiem) šobrīd nav pieejami, bet elektroniskais plašsaziņas līdzeklis izvērtē tehniskās un finansiālās iespējas audio aprakstus nākotnē pievienot. Papildus elektroniskais plašsaziņas līdzeklis administrē tā lineāro televīzijas programmu "360TV", "STV Pirmā", "8TV" sociālā tīkla facebook kontus, manuāli gatavo un izieto latviešu valodas subtitrus uz šajos sociālo tīklu kontos izvietotajiem pašu ražotā (pamatā televīzijas šovu) satura fragmentiem."*

- 3) SIA All Media Latvia nodrošinājusi lielāku satura pieejamības izpildi nekā bijis plānots, tā ziņojumā norādījusi, ka satura pieejamības pakalpojumi tika nodrošināti seriāliem un filmām:
 - bērnu auditorijai paredzētajā programmā TV3 mini 2023. gadā būtiski pārsniegts sākotnēji plānotais subtitrētā satura apjoms – subtitrētas 86 filmas, tādējādi nodrošinot pieejamību 110 stundām;
 - programmā TV6 gadā bija plānots nodrošināt subtitrus 100 stundām satura, bet izdevies subtitrēt 291,25 stundas satura – 29 seriālus (6 līdz 33 sērijas) un 5 filmas.
 - programmā TV3 satura pieejamības pakalpojumi nodrošināti 7 seriāliem (3 līdz 24 sērijas) un 80 filmām;
 - programmā TV3 Life tika subtitrēti 6 seriāli (11 līdz 110 sērijas) un 29 filmas.

- 4) SIA “**Re MEDIA**” pārsniegusi 2023.gada subtitrētā apjoma plānu un kopumā subtitrējusi 300 stundu saturu. Ziņojumā norādīts, ka subtitri nodrošināti 10 raidījumiem, tajā skaitā “Labdien, Mēs esam no Ukrainas”, “Latvijas stāsti”, “Ar pasaules pieredzi Latvijā”, “Trīs kvadrātā”, “Latvijas vēsturiskie novadi”, kā arī dokumentālajai filmai.
- 5) SIA “**4.vara**” programmā TV4 satura pieejamības pakalpojumi nodrošināti 5 raidījumos: “(Bez)maksas sports”, 5 raidījumos “Runa:jam” kā arī vairākās konferenču translācijās. EPL ziņo, ka nodrošinājis arī surdotulkošanu atsevišķām satura vienībām kopumā.
- 6) VSIA “**Latvijas Televīzija**” 2023. gadā ir nodrošinājusi nelielu satura pieejamības pieaugumu. VSIA “Latvijas Televīzija” ziņo, ka, *“sākot no 2023.gada rudens sezonas, periodā septembris – decembris, tika būtiski palielināts satura apjoms, kas nodrošināts ar tulkojumu zīmju valodā: LTV1 bērnu raidījumiem “Bardaks bēniņos”, “Ralfs gatavo”, “Cukuriņš un feja” paralēlā tiešraidē tika nodrošināts zīmju valodas tulkojums LTV7. Būtiski daudzveidots ar surdotulkojumu nodrošinātā satura piedāvājums – zīmju valodā tika tulkotas projekta “Teātris. Zip” izrādes un izrāžu ierakstu ievadraidījumi, tiek tulkoti izklaides raidījumi “Veiksme. Intuīcija. Prāts”, “Daudz laimes, jubilār!”, “Gudrs, vēl gudrāks” un atsevišķi speciālie raidījumi valsts svētkos un svētku dienās. Tradicionāli ar zīmju valodas tulkojumu tiek nodrošināti ziņu izlaidumi (“Dienas ziņas”, “Kultūras ziņas”, regulārie informatīvie raidījumi. Jāatzīmē, ka 2023. gadā pirmo reizi surdotulkojums tika nodrošināts arī sporta saturam, piemēram, Pasaules čempionāta hokejā studijas raidījumi un Latvijas basketbola izlases sagaidīšana Rīgā. Ar zīmju valodas tulkojumu tika nodrošināti arī Valsts prezidenta vēlēšanām vēltītie raidījumi. Ar subtitriem 100% apmērā tiek nodrošināti ekranizējumi jeb iepirktais saturs – dokumentālās filmas, spēlfilmas, seriāli, kā arī atsevišķi arhīva raidījumi un raidījumi tādos žanros kā kultūra, izklaide, izglītība un zinātne.”*
- 7) No programmām ar nelielu raidlaiku satura pieejamību lielākos apjomus nodrošinājusi SIA “Latgales reģionālā televīzija” un SIA “Vidzemes TV”.

1.2. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pieejamība televīzijā 2021., 2022. un 2023.gadā

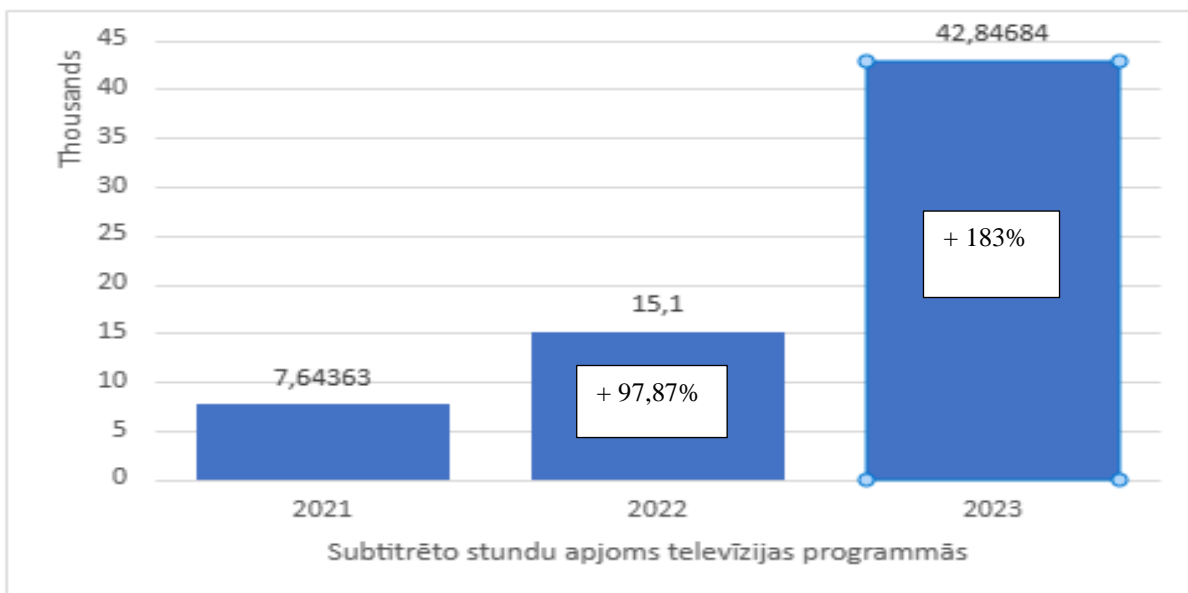
Tā kā satura pieejamības pakalpojumi televīzijas programmās tiek veicināti pakāpeniski kopš 2021.gada, NEPLP ziņojumā ir salīdzinājusi satura pieejamības apjoma izmaiņas 17 televīzijas programmās 2021.-2023.gadā.

Turpmāk apkopota informācija par subtitru nodrošināšanu programmās, jo surdotulkotāju pastāvīgi nodrošina tikai sabiedriskais medijs. Analizējot datus, jāņem vērā, ka pirmā darbības gada laikā EPL nav nepieciešams iesniegt satura pieejamības ziņojumu.

Satura pieejamība televīzijas programmās 2021., 2022. un 2023.gadā

Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis	Programma	SUBTITRI		
		2021.gads, %	2022.gads, %	2023.gads, %
SIA "Helio Media"	360TV (R)	0	0	0,02
	STV Pirmā (R)	7,5	7,5	7,75
	8TV (R)	49	72	72,45
SIA "Teledistribution Baltic"	Gribu visu zināt! (R)	0	0	10
	Movify Kino (R)	-	0	100
	Movify Seriāls (R)	-	0	100
	Movify Vēsture (R)	-	0	100
SIA "Re MEDIA"	ReTV (N)	0,2	2,61	3,98
AS "TV Latvija"	TV24 (N)	0,2	1,9	2
SIA "4.vara"	4TV (N)	0,1	0,28	0,6
SIA All Media Latvia	TV3 (N)	1,8	2,8	3,07
	TV3 Life (N)	2,1	2,7	3,4
	TV6 (P)	1,3	0,9	4,15
	TV3 Mini (P)	0,1	0,1	1,57
SIA "Vidusdaugavas televīzija"	Vidusdaugavas televīzija (V)	0	0,05	0,09
SIA "Mediastriks"	LRT+ (V)	29	50,05	50,05
VSIA "Latvijas televīzija"	LTV1 (N)	25,6	30	26,69
	LTV7 (N)	30,39	26	29,27

Apkopotie dati liecina, ka elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pieejamība pakāpeniski tiek veicināta, tādējādi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā noteiktais pienākums tiek īstenots. Lielākajā daļā televīzijas programmu 2023. gadā subtitrēta lielāka daļa satura nekā 2021. un 2022.gadā. (2021.gads ir bijis pirmais gads, kad elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem lūgts apkopot un iesniegt datus par pakalpojumu pieejamību.)

Straujš pieaugums 2023. gadā galvenokārt skaidrojams ar to, ka trīs programmās gada laikā nodrošināti subtitri visam saturam. Un kopumā 94% no subtitrētā apjoma 2023. gadā nodrošināja 7 televīzijas programmas, kurās pieejamība nodrošināta no 30% līdz 100% apjomā. Pārējās programmās pieejamības īpatsvars nepārsniedza 10%.

Tāpat iepriekšējā trīs gadu periodā lielai daļai programmu subtitri latviešu valodā nodrošināti lielākoties saturam svešvalodās, tādējādi izpildot normatīvajos aktos noteikto pienākumu nodrošināt raidījumu vai tā fragmentu svešvalodās ar tulkojumu latviešu valodā. Tādējādi, lai arī faktiski raidījumi tiek nodrošināti ar subtitriem, tie ne vienmēr tiek izvietoti nolūkā veicināt satura pieejamību un pieejamības apjoms ir atkarīgs no svešvalodās izvietotā satura apjoma.

Savukārt programmās ar nelielu stundu skaitu subtitru apmēru būtiski ietekmē pieejamie resursi, kā arī valsts atbalsta saņemšana sabiedriski nozīmīga satura veidošanai no Sabiedrības integrācijas fonda uzturētā Mediju atbalsta fonda.

Satura pieejamība televīzijas programmās ar nelielu raidlaiku 2021., 2022. un 2023.gadā

Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis	Programma (ar nelielu raidlaiku)	SUBTITRI		
		2021.gads, h	2022.gads, h	2023.gads, h
SIA "Latgales reģionālā televīzija"	LRT (R)	38	32	16
SIA "Valmieras TV"	Vidzemes televīzija (R)	9	3,5	12,8
SIA "TV KURSA"	Skrundas TV (R)	0	0	5
SIA "Zemgales Reģionālā televīzija"	Zemgales TV (R)	1	0,6	1

Daļa EPL, kas izplata televīzijas programmas, neplāno nodrošināt satura pieejamības pakalpojumus, tajā skaitā programmu specifiskā satura dēļ, piemēram, ja programmas

tematiskā ievirze ir tikai mūzikas video klipu atskaņošana vai sporta pasākumu tiešraižu nodrošināšana.

1.3.Pakalpojumi pēc pieprasījuma

No kopumā 22 EPL, kas 2023.gadā sniedza audiovizuālos pakalpojumus pēc pieprasījuma, satura pieejamības risinājumu – lielākoties subtitrus – savos pakalpojumos nodrošināja 13 pakalpojumu sniedzēji. Tādējādi secināms, ka pakāpeniski pieaug to EPL skaits, kas sākuši nodrošināt satura pieejamību savos pakalpojumos.

Satura pieejamība pakalpojumos pēc pieprasījuma 2023.gadā

EPL	PPP	SUBTITRI				SURDO	
		Plāns, %	plāns, vienību skaits	izpilde, %	izpilde, vienību skaits	plāns, vienību skaits	izpilde, vienību skaits
SIA "Tet"	TET TV+ (SVOD,TVOD)	32		36	6048	0	0
SIA "Latvijas Mobilais Telefons"	LMT Viedtelevīzija (SVOD, FOD)	60	bērnu subtitrēts saturs +15 vienības	48	4814, tsk. ar specializētajiem titriem subtitrēts oriģinālsaturs – 4 satura vienības	0	27
	LMT Straume (FOD)		10		8	20	16
SIA "MEGOGO"	MEGOGO (SVOD/TVOD)	nd		46,5	3137		297
SIA "TVNET"	TVNET.lv, RUSTVNET.lv, APOLLO.lv, RECEPTES.lv, SPOKI.lv (FOD/AVOD)	Veido video sižetus ar subtitriem.				0	0
AS "Delfi"	Delfi.tv (FOD/AVOD/SVOD)	0	0	2	7	0	0
SIA All Media Latvia	TV3 Play FOD/AVOD)		200		611	0	0
SIA "Baltcom"	Baltcom Filmas (TVOD)	85	201	85	201	0	0
VSIA "Latvijas televīzija"	Reply.lv (FOD); ltv.lsm.lv (FOD)	25		27,2		3,5%	7%
SIA "Re MEDIA"	ReTV.lv (FOD/AVOD)			35,16	45	10h	0
SIA "XTV"	XTV.lv	0	0	0	0	0	0
SIA "Helio Media"	1188Play (AVOD)	0	0	0	0	0	0
SIA "4.vara"	SportaCentrs TV (AVOD)	0	0	0	0	0	0
SIA "Global Entertainment"	LZ.lv (FOD/AVOD)	youtube.com platformā saturam krievu valodā pieejami automātiski subtitri krievu valodā					
Biedrība "Baltic Center of visual researches"	Nemelo.lv (FOD/AVOD/TVOD)	0	0	0	0	0	0
SIA "TV KURSA"	Skrundas televīzija (FOD/AVOD)		11		11		

SIA "Me & Media"	DIENA PĒC (FOD/AVOD)	0	0	0	0	0	0
SIA "Kurzemes televīzija"	Kurzemes televīzija (FOD/AVOD)	0	0	0	0	0	0
SIA "Vidusdaugavas televīzija"	vdtv.lv (FOD/AVOD)	0,05		0,09			
SIA "Ekis & Co-Positioning and Consulting"	LA.LV (AVOD)	0	0	0	0	0	0
SIA "Mediastriims"	Grani.lv (FOD)				13	0	0
SIA "Kurzemes Vārds"	TV Kurzeme (FOD/AVOD)	0	0	0	0	0	0
SIA "Teledistribution Baltic"	Movify (SVOD, FVOD)	10		10			

Daļa PPP sniedzēji, jo īpaši PPP, kuru piekļuves veids ir SVOD jeb abonēšanas pakalpojums pēc pieprasījuma nodrošināja pieejamības pakalpojumus katalogos esošajam saturam (t.sk. filmas, seriāli) plānotā apjomā vai to pārsniedzot.

Savukārt lielas daļas PPP, kur raidījumi pieejami par brīvu vai apmaiņā pret reklāmas skatīšanos, darbības būtība ir piedāvāt raidījumus, kas pirms tam izplatīti EPL televīzijas programmās lineārajā apraidē, līdz ar to subtitrētais vai surdotulkotais apjoms ir līdzīgs vai sakrīt ar televīzijas programmu satura pieejamības datiem:

- 1) **SIA "Tet"** pakalpojumā pēc pieprasījuma, kur 2023. gadā bija pieejamas 16 800 satura vienības, tostarp filmas, seriāli, televīzijas raidījumi, bērnu mērķauditorijai paredzētas filmas, seriāli un televīzijas raidījumi, 2023.gadā nodrošināja subtitrus 36% jeb vairāk nekā sešiem tūkstošiem vienību. Uzņēmumā skaidro, ka 2023.gadā katalogā ir samazinājies kopējais satura vienību skaits (2022.g.: 17800 satura vienības), taču ir veiktas papildu investīcijas latviešu valodas satura ražošanā. Vienību skaits ar speciālo audiālo fonu lietotājiem ar dzirdes spektra traucējumiem 2023.gadā tika palielināts no 216 vienībām uz 254 vienībām (+38 jaunas vienības).

SIA "Tet" ziņojumā norāda: *"Pie 100% publicētā satura ir pieejama tekstuāla informācija ar satura vienības/epizodes notikumu aprakstu, producēšanas gads, epizodes garums, žanrs, 85% saturam ir pieejama identificējoša informācija par satura autoriem (aktieri, režisors u.tml.), 100% publicētajām satura vienībām ir pieejams valodu un subtitru uzskaitījums. Turpinām strādāt, lai nodrošinātu lietotājiem anotācijas pie katras epizodes saturam, kas sastāv no vairākām epizodēm, piemēram, animācijas seriāliem pašiem mazākajiem skatītājiem, ikdienas TV raidījumiem."*;

- 2) **SIA "Latvijas Mobilais Telefons"** pakalpojumā "LMT Viedtelevīzija", kura katalogu veido vairāk nekā 10 000 satura vienības, 2023.gadā nodrošināti subtitri 48% satura vienību (*ar specializētajiem titriem subtitrēts oriģinālsaturs – 4 satura vienības (seriāls "Pilna pastkaste")*). "LMT Viedtelevīzija" 2023.gada ziņojumā norāda, ka mērķis ir tikai daļēji sasniegts finansiālu apsvērumu dēļ;

- 3) No PPP lielai daļai satura subtitri un arī surdotulkojums pieejami **VSIA “Latvijas Televīzija”** pakalpojumā pēc pieprasījuma (attiecīgi 27,2% un 7%). VSIA “Latvijas Televīzija” skaidro: *“2023. gadā ir īstenoti un pārsniegti Satura pieejamības veicināšanas rīcības plānā izvirzītie mērķi, palielināts satura apjoms, kas tiek nodrošināts ar subtitriem vai zīmju valodas tulkojumu, turklāt šis satura apjoms kļuvis daudzveidīgāks satura žanru ziņā. Tehniski pilnveidots zīmju valodas tulka logs TV un WEB vidēs, izstrādāti vienoti attēla standarti. Īpašo pārraižu nodrošināšana ar zīmju valodas tulkojumu tiek saskaņota ar LNS.”*
- 4) **SIA All Media Latvia** arī nodrošinājusi satura pieejamības pieaugumu. Savā pakalpojumā “TV3 Play”, kur tiek izvietoti pamatā iepriekš lineārajā apraidē izplatītie paša EPL raidījumi, attiecīgi katalogā pieejamas 611 subtitrētas satura vienības, kas ir trīs reizes vairāk nekā plānots.
- 5) **AS “Delfi”**, kas pakalpojumā veido oriģinālraidījumus, nodrošina subtitrus raidījumiem svešvalodā.
- 6) PPP, ko piedāvā reģionālie EPL, pakalpojumā uzskaitīto vienību skaits izplatīts programmā ReTV un pakalpojumā, tādējādi neveidojot papildu subtitrētas satura vienības tām, par kurām informāciju sniedz **SIA “Re MEDIA”**;

1.4. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pieejamība pakalpojumos pēc pieprasījuma 2021., 2022. un 2023.gadā

NEPLP apkopotā informācija par satura pieejamību kopš 2021.gada liecina, ka pakalpojuma pēc pieprasījuma sniedzēji kopumā veicina pakāpenisku satura pieejamības palielināšanu, nodrošinot subtitrus, surdotulkojumu raidījumiem savos katalogos. Tādējādi kopumā arī elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, kuri veido audiovizuālus pakalpojumus pēc pieprasījuma, izpilda EPLL noteikto prasību par pakāpenisku satura pieejamības veicināšanu.

Satura pieejamība pakalpojumos pēc pieprasījuma 2021., 2022. un 2023.gadā

EPL	PPP	SUBTITRI			SURDO		
		2021. gads, %	2022. gads, %	2023. gads, %	2021. gads, %	2022. gads, %	2023. gads, %
SIA "Tet"	TET TV+	20	32	36	0	0	0
SIA "Latvijas Mobilais Telefons"	LMT Viedtelevīzija (SVOD, FOD)	65,07	70	48	0	0	0
SIA "Latvijas Mobilais Telefons"	LMT Straume (FOD)	nd	7 vienības x 45min	8 vienības	nd	12 vienības x 9min	16 vienības
SIA "Baltcom"	Baltcom Filmas (TVOD)	85	84	85	0	0	0
VSIA "Latvijas televīzija"	Reply.lv (FOD); Itv.lsm.lv (FOD)	30,81	27	27,2	3,5	5	7
SIA "Vidzemes televīzija"	ReTV.lv (FOD/AVOD)	32h	30h	17,8h (45 vienības)	0	0	0

Pakalpojumu pēc pieprasījuma satura pieejamības datus ietekmē satura vienību skaits katalogs. SIA "Tet" pakalpojuma pēc pieprasījuma katalogā satura vienību skaits 2021.gadā bija 15 tūkstoši vienības, 2022. gadā 16543 vienības, bet 2023. gadā - 16800 (1.pusgadā 17 800) un, lai arī, piemēram, subtitrētā satura īpatsvars samazinās, faktiskais šo vienību skaits nav mazinājies. Savukārt SIA "Latvijas Mobilais Telefons" satura apjoms katalogā pieaudzis no 7000 vienībām 2021. gadā līdz vairāk nekā 10 000 vienībām 2023. gadā.

1.5. Radio

Ziņojumus par satura pieejamības veicināšanu 2023.gadā iesniedza arī EPL, kas veido radio programmas. Radio programmu gadījumā kā pamata satura pieejamības risinājumi ir “Ziņas vieglajā valodā” un subtitru nodrošināšana radio mājaslapās izplatītajam audiovizuālajam saturam.

“Ziņu vieglajā valodā”, kas paredzētas cilvēkiem ar valodas uztveres grūtībām, vadošais nodrošinātājs ir **VSIA “Latvijas Radio”** (turpmāk arī – LR) – sabiedriskā medija programmā “Latvijas Radio 1” šīs ziņas skan katru dienu no plkst. 21:00 līdz 21:05. *“Ziņas tiek veidotas, izmantojot vienkāršu teikumu uzbūvi un vienkāršu vārdu izvēli, līdz ar to ir piemērotas ne vien cilvēkiem ar invaliditāti, bet arī personām, kas nav vēl pietiekamā līmenī apguvušas latviešu valodu,”* ziņojumā norāda VSIA “Latvijas Radio”. Tāpat LR savās tīmekļa vietnēs izvietoj 365 vienības ziņu vieglajā valodā audio un teksta formā.

Savukārt LR veidotajam video saturam (īsās satura formas Facebook, YouTube, Instagram, TikTok) tiek nodrošināti subtitri ~95% gadījumos. *“Garo formu satura titrēšana (pilnas raidījumu epizodes) 2023.gadā nodrošināta ļoti ierobežotā apjomā. Potenciāli apjoms būtu palielināms, vienlaikus kritiski un atbildīgi izvērtējot lietderības apsvērumus, tostarp, veicot konsultācijas ar mērķauditoriju pārstāvošajām nevalstiskajām organizācijām,”* norāda LR.

AS Radio SWH ir informējis, ka tīmekļa vietnē tiek publicēta rubrika “Kultūras mantojuma enciklopēdija”, kurā izvietoti 128 unikāli video ar subtitriem, kas apkopo latviešiem nozīmīgu kultūrvēsturisku tēmu skaidrojumus. Tāpat šie video ir pieejami arī Youtube platformā un nākamajos gados AS Radio SWH plāno arvien vairāk raidījumiem piedāvāt piekļuves pakalpojumus.

SIA “Radio TEV”, SIA “Radio Skonto LV” un SIA “Radio Skonto Vidzeme” savos ziņojumos vērš uzmanību, ka radio tīmekļvietnē pārsvarā informācija tiek izvietota tekstuālā veidā.

SIA “Alise FM” savā ziņojumā norādīja, ka plāno izveidot jaunu radio programmas tīmekļa vietni ar funkcijām, kas saturu padarīs pieejamāku, bet tam nepieciešams papildu finansējums.

SIA “Star FM” ziņojumā norāda, ka *“2023. gadā SIA “Star FM” ir veicis iepriekš neplānotus satura pieejamības pasākumus – atsevišķu interviju un ziņu atrakstīšanu tīmekļvietnē. Diemžēl, lai nodrošinātu papildu satura pieejamības pasākumus radio programmās, piemēram, veidotu ziņas vieglajā valodā vai ierakstītu audio aprakstus rakstiem, ir nepieciešams valsts finansējuma piešķirums.”*

2.CITI PASĀKUMI SATURA PIEEJAMĪBAS VEICINĀŠANĀ

2023.gada II pusgadā, sekojot līdzi pieejamības risinājumu ieviešanai un palielināšanai, NEPLP veica monitoringu par satura pieejamības risinājumu nodrošināšanu un to kvalitāti elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un pakalpojumos.

Vērtējot šobrīd ar subtitriem nodrošināto saturu, secināms, ka daļā raidījumu subtitri nodrošināti tā, ka tos iespējams viegli izlasīt un uztvert, piemēram, subtitri izvietoti ekrāna augšdaļā vai sānos, neaizsedzot citu ekrānā izvietoto tekstu, piemēram, cilvēku vārdu, uzvārdu, amatu u.tml. Atsevišķos audiovizuālos pakalpojumos pēc pieprasījuma subtitri izvietoti uz balta fona ar melniem burtiem, tādējādi ir auditorijai vieglāk uztverami, jo nesaplūst ar fonu. Tomēr daļā gadījumu subtitri pārklājas ar kādu citu ekrānā izvietotu tekstu, tādējādi veidojot situāciju, kurā nav salasāmi ne izvietotie subtitri, ne teksts, kas izvietots ekrānā. Tas nozīmē, ka daļai satura ir nepieciešami pieejamības pakalpojumu kvalitātes uzlabojumi.

2023.gada 15.decembrī NEPLP organizēja semināru “Aktualitātes satura pieejamības veicināšanas jomā”, kurā piedalījās gan biedrību, kas pārstāv personas ar īpašām vajadzībām, pārstāvji, gan elektronisko plašsaziņas līdzekļu, biedrības “Latvijas Raidorganizāciju asociācija”, kā arī Kultūras ministrijas pārstāvji un citas ieinteresētās personas satura pieejamības veicināšanas jomā.

Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas “SUSTENTO”, Latvijas Nedzirdīgo savienība, Latvijas Neredzīgo biedrība un Viegļās valodas aģentūras pārstāvji uzsvēra, ka elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās un pakalpojumos izvietotā satura apjoms, kas nodrošināts ar subtitriem, surdotulkojumu vai citiem satura pieejamības risinājumiem, joprojām ir nepietiekams un atsevišķos gadījumos pat kritiski zems. Tādējādi pastāv risks, ka personas ar dažādiem dzirdes, redzes vai uztveres traucējumiem var nonākt informācijas vakuumā un nevar iegūt aktuālo informāciju, kā arī pilnvērtīgi iesaistīties demokrātiskos procesos.

Taču vienlaikus tika izceltas arī **pozitīvas tendences**, kas veidojušās tieši pēdējos gados:

- 1) interneta vidē arvien vairāk saturam tiek nodrošināti satura pieejamības risinājumi;
- 2) sabiedriskais medijs izveidojis projektu “LSM Bērnestaba”, kurā tiek nodrošināts saturs bērniem ar surdotulkojumu, kas ir ārkārtīgi svarīgi, jo subtitrus bērni vēl nemāk lasīt;
- 3) Latvijas Nedzirdīgo savienība pozitīvi vērtē programmu “8TV”, jo tajā, salīdzinot ar citām komerciālajām televīzijas programmām, lielākā apjomā tiek nodrošināti subtitri.

Savukārt mediju nozari pārstāvošās biedrības “Latvijas Raidorganizāciju asociācija” vadītājs uzsvēra, ka medijs uzskata satura pieejamības veicināšanu par nozīmīgu un tas ir mediju pienākums. Tomēr kvalitatīvai pieejamības risinājumu nodrošināšanai nepieciešams gan papildu finansējums, gan cilvēkresursi.

Seminārā ar vērtīgu pieredzi dalījās arī Francijas sabiedriskā medija pārstāvis un eksperts satura pieejamības veicināšanas jomā Matthieu Parmentier. Eksperts uzsvēra, ka satura pieejamību būtu jāuztver ne tikai kā pienākumu, bet arī kā iespēju piesaistīt papildu auditoriju, jo satura pieejamības risinājumi ir noderīgi ne tikai personām ar īpašām vajadzībām, bet arī citām sabiedrības grupām. Viņš atklāja, ka Francijas normatīvais regulējums jau no 2005.gada paredz elektronisko plašsaziņas līdzekļu pienākumu nodrošināt satura pieejamības risinājumus. Francijā ziņu saturam tiek nodrošināts surdotulkojums gan rīta, gan vakara ziņu izlaidumos, tāpat tiek nodrošināti audio apraksti, un aptuvenie dati liecina, ka 4 (četri) miljoni Francijas

iedzīvotāju ir atkarīgi no audio aprakstiem, lai izprastu saturu. Ar audio aprakstiem 1700 stundu apjomā un ar subtitriem 100% apjomā ir nodrošinātas trīs nacionālā līmeņa televīzijas programmas. Savukārt 1 stundu dienā katrai nacionālajai programmai jānodrošina surdotulkojums ziņu saturam. Ar semināra “Aktualitātes satura pieejamības veicināšanas jomā” pārrunātajām aktualitātēm kopsavilkumu iespējams iepazīties NEPLP tīmekļa vietnē.⁴

⁴ Apkopojums un galvenie secinājumi par seminārā “Aktualitātes satura pieejamības veicināšanas jomā”. Pieejams: <https://www.neplp.lv/lv/jaunums/apkopojums-un-galvenie-secinajumi-par-seminara-aktualitates-satura-pieejamibas-veicinasanas-joma-parrunatajam-aktualitatem>

SECINĀJUMI

Apkopotie dati liecina, ka televīzijas programmās un audiovizuālos pakalpojumos pēc pieprasījuma lielākoties tiek nodrošināta satura pieejamība plānotajos apjomos un lielākie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi plānoto ievērojami pārsniedz. Visbiežāk nodrošinātais pieejamības pakalpojums ir subtitri, sabiedriskie mediji nodrošina arī surdotulkojumu, bet atsevišķi pakalpojuma pēc pieprasījuma sniedzēji nodrošina arī audio aprakstus.

Ja vērtētu pieejamības apjomus pēc EPL rīcības plānos trīs gadiem ietvertajiem datiem, tad televīzijas programmās subtitrētā satura pieaugums būtu tikai vidēji par 1 – 2% punktiem ik gadu, pakalpojumos pēc pieprasījuma – pieaugums veidotu vidēji 5% punktus. Tas nozīmētu, ka, lai sasniegtu būtiskus uzlabojumus satura pieejamības jomā, būtu nepieciešami vismaz 20 gadi. Taču tas ir pārāk ilgs laiks, kurā nodrošināt pieejamāku saturu visiem, neatkarīgi no funkcionāliem traucējumiem. Savukārt ilgstoši nenodrošinot informācijas pieejamību, atsevišķas sabiedrības grupas tiek diskriminētas attiecībā pret citām.

Par satura pieejamības veicināšanu atbildīgā NEPLP locekle Ieva Kalderauska norādīja: *“Lai straujāk palielinātu satura pieejamību pēc iespējas vairāk programmās un pakalpojumos, medijiem jāmeklē risinājumi. Piemēram, iespējas satura pieejamības palielināšanai izmantot mākslīgā intelekta risinājumus. Turklāt, lai arī satura pieejamība ir sevišķi nozīmīga cilvēkiem, kuriem bez subtitru un surdotulka palīdzības nav iespējams uztvert informāciju un tādējādi pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās, tostarp sociālajā un kultūras dzīvē, ieguvēji daudz lielāka sabiedrības daļa, kas subtitrus var izmantot, piemēram, lai mācītos valodu vai skatītos video saturu bez skaņas, kas, piemēram, ir svarīgi jaunajām māmiņām.”*

Mediju sniegtā informācija liecina, ka televīzijas programmu veidotāji un pakalpojumu pēc pieprasījuma sniedzēji veic nepieciešamos darbus, lai straujāk uzlabotu satura pieejamību Latvijā, nodrošinot subtitrus un surdotulkojumu.

Padomes priekšsēdētājs

Ivars Āboliņš

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU*